

Høring av forslag til ny forskrift om tømning av slamanlegg, Sørfold kommune.

Sørfold kommune legger med dette ut forslag om ny forskrift om tømning av slamanlegg ut på høring. Planen er at forskriften skal tre i kraft 1. januar 2025.

Frist for innsending av høringsuttalelse er satt til 31. august 2024.

Høringssvar kan sendes post@sorfold.kommune.no, Strandveien 2, 8226 Straumen

1. Bakgrunn for saken.

Kommunens adgang til å kreve gebyr for tømning av slam og gi regler for gjennomføring av slamtømmetjenesten er regulert i forurensningsloven §25, jfr §§30 og 34.

Selv om reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyr for tømning av mindre slamanlegg er det likevel den lokale gebyrforskriften som formelt er hjemmel for gebyret. Forskriften har også en viktig funksjon med å gi regler for utforming av gebyrene som passer til de lokale behovene i kommunen. I tillegg inneholder forskriften regler som skal bidra til at tømningen kan gjennomføres effektivt og hygienisk, med minst mulig ulemper for deg som abonnent.

Tømning av slam er en selvkosttjeneste, som innebærer at kostnadene kommunen har med å yte tjenesten skal dekkes gjennom gebyrene som abonnentene betaler.

Slamtømming er litt spesiell som selvkosttjeneste, fordi reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyrer som gir full kostnadsdekning. Kommunen har altså hverken lov til å subsidiere slamtømme-tjenesten eller tjene penger på den.

Selvkost for slamtømmetjenesten beregnes etter reglene i selvkostforskriften.

Denne nye gebyrforskriften gir rammene for hvordan gebyrene skal beregnes og fordeles på abonnentene, sånn at vi oppfyller kravet om full kostnadsdekning på tjenestområdet.

2. Gjeldende forskrifter og praksis.

Kommunen har stor frihet til å innrette gebyrene på en måte som er hensiktsmessig og gir en rettferdig fordeling av kostnadene, samtidig som det skal være administrativt enkelt å følge opp. Samtidig ligger «forurensar betaler»-prinsippet til grunn for alle reglene i forurensningsloven, og det gir dermed også føringer for hvordan en bør innrette tømmegebyret. I praksis betyr det at større anlegg, og anlegg som tømmes oftere, i de fleste tilfeller har et høyere gebyr enn tilsvarende anlegg som er mindre og tømmes sjeldnere. Noen kommuner har delt gebyret i en fast og en variabel del, der den faste delen som regel dekker kommunens faste kostnader med å drifte tømmetjenesten og renovatørens oppmøtekostnader, mens den variable delen dekker kostnadene ved å transportere og behandle det slam volumet som fjernes fra anlegget.

I Sørfold kommune er gebyrene for 2024 inkludert merverdiavgift innrettet som følger:

- Helårsbolig (Hovedregel 2. hvert år) kr 3 506
- Fritidsbolig (Hovedregel 3. hvert år) kr 2 319
- Slamavgift næringseiendom kr 3 505
- Slamavgift pr m³ kr 876

3. Forslag til ny forskrift.

Den nye forskriften skal hovedsakelig si noe om hvilke gebyr som kommunen kan vedta og kreve inn. For å kunne gjøre det på en effektiv måte må den også si noe om hvordan tjenesten skal gjennomføres og hvem som skal betale gebyrene. Nedenfor forklarer vi de viktigste delene av forslaget til ny forskrift. Vi oppfordrer samtidig alle interessenter til å sette seg grundig inn i forskriftsforslaget og bidra til arbeidet ved å sende høringsinnspill.

3.1 Virkeområde og hvem forskriften gjelder

Forskriften hjemler og regulerer gebyrer for slamtømmetjenesten, for de anleggene som kommunen har ansvar for. Forurensningsloven gir ikke kommunen plikt til å ha slamtømmeordning for alle typer anlegg, så for å sikre at forskriften til enhver tid henger sammen med forskriftshjemmelen peker vi på forurensningslovens definisjon her.

Alle mindre, privateide anlegg som er koblet til bolighus er omfattet av denne definisjonen, så forskriftsforslaget legger ikke opp til noen endring av dagens praksis omkring hvem som er omfattet av den kommunale tømmeordningen.

Vi foreslår at slamanlegg som er koblet på kommunalt eid avløpsnett, framfor å slippe ut vannet i stedlige masser eller lignende, ikke skal betale etter forskriften. Disse abonnentene må betale avløpsgebyr, og det har vi ikke lov til å fritta dem for, så for at de ikke skal betale dobbelt gebyr for å bli kvitt avløpsvann fra boligen sin foreslår vi å fritta dem fra slamtømmegebyret.

Det er som regel forhold på kommunens side, altså kvaliteten på avløpsnettet, renskapasitet eller lignende som gjør at disse abonnentene ikke har kunnet koble ut anlegget sitt helt, og da mener vi det er urettmessig å ilegge dem dobbelt gebyr. De er imidlertid omfattet av forskriften når det kommer til abonnentens plikt til å legge til rette for tømning av anlegget, siden anlegget fortsatt må tømmes og abonnenten er veldig viktig for at renovatøren skal kunne gjennomføre tømningen på en effektiv måte.

«Abonnet» er et sentralt begrep i forskriften, for det sier hvem som skal betale gebyret, bidra til at anlegget kan tømmes og lignende. Abonnet er alle personer eller selskap som eier en eiendom som er tilknyttet et slamanlegg som omfattes av tømmeordningen. Hvis eiendommen er festet bort for 30 år eller mer er festeren abonnent. Disse definisjonene følger direkte av reglene i forurensningsloven og er ikke unike for vår kommune.

Noen steder er flere eiendommer koblet på det samme slamanlegget. Det kan for eksempel være et seksjonert rekkehus med felles slamavskiller, siden hver boenhet da regnes som en separat eiendom. I de tilfellene er alle eiendommene omfattet av tømmeordningen og alle eierne abonnenter. Forskriftsforslaget legger opp til at denne typen abonnenter skal være solidarisk ansvarlige («en for alle og alle for en») for å oppfylle plikter abonnenten har, for eksempel til å legge til rette for tømning. I praksis betyr det at naboene må avtale en hensiktsmessig løsning seg imellom. Forskriftsforslaget legger opp til at gebyret som standard blir delt mellom abonnenten som deler på anlegget, men at de kan avtale en annen fordeling med kommunen hvis de har blitt enige seg imellom at det blir riktige.

3.2 Gjennomføring av tømmeordningen

Forskriftsforslaget legger opp til at kommunen skal fastsette tømmeplanen og varsle abonnentene på en hensiktsmessig måte. Det kan for eksempel være ved å publisere tømmeplanen på nettsidene sine eller å få renovatøren til å varsle på kommunens vegne. Det finnes regler om hvor ofte forskjellige anleggstyper skal tømmes i forurensningsforskriften, i hver anleggs utslippstillatelse og hovedregelen er uansett at alle anlegg skal tømmes ved behov. Derfor legger ikke forskriftsforslaget noen ytterligere føringer på tømmefrekvensen, og lar det være opp til kommunen å fastsette tømmeplan som ivaretar alle kravene som gjelder for hvert enkelt anlegg. Abonnentene får samtidig en plikt til å følge med på sitt anlegg og si ifra til kommunen hvis tømmefrekvensen vi har lagt opp til ikke er tilstrekkelig. Da kan anlegget få en høyere fast tømmefrekvens.

Som nevnt over sier forskriftsforslaget at abonnenten har ansvar for at tømningen kan gjennomføres, ved for eksempel sørge for at det er brøytet vei fram til anlegget, at det ikke er dekket av jord og lignende eller at lokket ikke er fryst fast. Forskriftsforslaget har regler om tilleggsgebyr hvis abonnenten ikke har gjort jobben som trengs for at anlegget skal være klart for tømning. Tilleggsgebyret kan bare ilegges for ting som abonnenten med rimelighet kan holdes

ansvarlig for, typisk forhold på egen eiendom og som det er mulig å forutse. Hensikten er at abonnenter som gjør tjenesten vanskeligere, og dermed dyrere, selv skal måtte dekke den ekstrakostnaden; gebyret skal ikke brukes hvis renovatøren ikke kommer fram hvis hovedveien er stengt flere kilometer fra anlegget som skal tømmes. Generelt er det ikke meningen at abonnenten skal ilegges tilleggsgebyr hvis tømmingen ikke kan gjennomføres som følge av force majeure-lignende hendelser, noe vi har beskrevet i forslaget ved å bruke teksten «hvis tømmingen ikke kan gjennomføres som følge av forhold abonnenten rår over» i § 3-4. Det skal synliggjøre at det faktisk må være ting abonnenten kunne gjort noe med som er årsaken til at tømmingen ikke kunne gjennomføres, før gebyret kan ilegges. Samtidig vil det også alltid være et enkeltvedtak å bruke dette bomtur-gebyret, som abonnenten vil få mulighet til å klage på etter de vanlige reglene for klage i forvaltningsloven.

Forskriftsforslaget har spesifikke krav til at det må være mulig å kjøre slamtømmebilen fram til 60 meter fra anlegget som skal tømmes og at maksimal løftehøyde fra bunnen av anlegget ikke kan overstige 6,5 meter. Slike krav vil typisk også følge av utslippstillatelsen hvert enkelt anlegg har, men ved å forskriftsfeste det regulerer vi også hvilke endringer abonnenten har lov til å gjøre rundt anlegget mens det er i drift. Hvis abonnenten for eksempel har lyst til å legge om veien på tomten sin, må de fortsatt sørge for at det er en vei som tåler slamkjøretøyet og som går bort til slamanlegget. Et standard slamkjøretøy er en lastebil med tank til det som suges opp, og som kan ha tillatt totalvekt opp mot 40 tonn og akseltrykk på 11,5 til 13 tonn.

Hvis veien fram til anlegget ikke tåler vanlige slamkjøretøy, eller slamkjøretøyet ikke kan kjøre på veien fordi den er for bratt eller lignende, kan kommunen bestemme at slamanlegget skal tømmes med såkalt «tilpasset utstyr» istedenfor. Det er vanligvis traktor, men det vil kommunen avgjøre i samråd med renovatøren der det eventuelt er aktuelt. Forskriftsforslaget legger opp til at disse anleggene kan ilegges et tillegg til det vanlige tømmegebyret for å dekke ekstrakostnadene ved den tilpassede tømmeordningen.

Kontrakten vi har med slamrenovatøren omfatter ikke tømming utenom tømmeplanen. Forskriftsforslaget legger derfor opp til at hvis et slamanlegg må tømmes oftere enn tømmeplanen tilsier må abonnenten selv bestille ekstratømming fra en godkjent renovatør. Det er forbudt å samle inn slam uten kommunens godkjenning og vi kommer til å publisere en liste over godkjente renovatører på nettsiden vår.

Prisen for tømmingen avtales direkte mellom abonnenten og renovatøren. Denne løsningen gir abonnenten frihet til å forhandle med renovatøren og velge den som er billigst.

3.3 Tømmegebyr

En av forskriftsforslagets viktigste funksjoner er å gi hensiktsmessige regler om tømmegebyrene. Gebyrene for forskjellige spesialtilfeller er omtalt over, og når det gjelder gebyrene for tømming etter tømmeplanen legger forskriftsforslaget opp til at dagens innretning av slamgebyret blir videreført. Vi mener at gebyrstrukturen er hensiktsmessig og foreslår derfor at den beholdes som den er. Vi har ikke noe tilleggsgebyr for tømming som ikke kan gjennomføres på tross av at den er varslet («bomtur») og vil forslå å innføre det som en del av budsjettet for 2025.

Den nye forskriften legger opp til at størrelsen og oppbygging av gebyrene skal vedtas i det årlige budsjettvedtaket til kommunen. Dette utarbeides om høsten og vedtas normalt i kommunestyret i desember. Ved å skille ut gebyrsatsene fra selve forskriftsteksten blir gebyrene mer dynamiske og enklere å justere så de passer med budsjettet for hvert enkeltår. Samtidig er innretningen på gebyrregulativet, altså hvilke gebyrtyper vi har og hvem som betaler hvilket gebyr, fortsatt formelt en del av forskriften. Hvis vi skal endre på dette en gang i fremtiden må det gjennomføres som en mer omfattende høring enn det årlig prisjustering krever, tilsvarende som vi gjør nå med denne nye forskriften.

3.4 Fritak

Kommunen har lov til å gi fritak fra slamtømmeordningen, men bare unntaksvis og bare til enkelteiendommer. For å få fritak må abonnenten sende en begrunnet søknad til kommunen, som vil saksbehandle den på vanlig måte. Det gis ikke fritak fra å betale gebyret, men det gis fritak fra å få tømt anlegget, og da opphører også gebyrplikten. Kommunen kan stille vilkår for å innvilge søknaden, for eksempel at anlegget blir tømt en siste gang før fritaket trer i kraft.

Kommunen kan ikke gi fritak på sosialt grunnlag, for eksempel lav inntekt, så søknader på det grunnlaget vil ikke bli innvilget og det er presisert i forskriftsforslaget. Siden det finnes frister i forurensningsforskriften om hvor ofte anlegget minst må tømmes, presiserer forskriftsforslaget også at lite bruk ikke i seg selv er grunnlag for gebyrfritak. Det kan imidlertid åpne for en sjeldnere fast tømmefrekvens, så lenge tømmefrekvensen fortsatt er innenfor rammene i øvrig lovverk og anleggets utslippstillatelse.

Unntaket fra avsnittet over er hvis «lite bruk» er «ingen bruk» fordi eiendommen er permanent fraflyttet. Vi tolker Sivilombudets uttalelse 2022/1321 til også å gjelde slamanlegg, fordi de følger samme gebyrhjemmel som husholdningsavfall. Det innebærer at slamanlegg som er tilknyttet permanent fraflyttede eiendommer i utgangspunktet automatisk faller utenfor slamtømmeordningen slik den er regulert i forurensningsloven. Vi foreslår imidlertid å fortsatt kreve søknad fra abonnenten, fordi noe annet i praksis vil være umulig for kommuneadministrasjonen å følge opp, men sier samtidig at søknaden skal innvilges. Spørsmålet om eiendommen er «permanent» fraflyttet må avgjøres i hvert enkelt tilfelle, men som hovedregel forstår vi det som «minst ett tømmeintervall». Forskriftsforslaget legger med vilje ingen begrensninger på dette, nettopp for at vi skal kunne foreta individuelle vurderinger i hvert enkelt tilfelle og for at vi også skal kunne ta hensyn til forventet bortetid, for eksempel innvilge fritaket umiddelbart når abonnenten flytter på aldershem uten at det er noen plan om å flytte tilbake til egen bolig.

3.5 Særlig om minirensesanlegg

Minirensesanlegg blir stadig mer vanlig, men har også spesielle og varierende behov når det kommer til tømning. De skal ha serviceavtale som sier noe om hvordan tømningen skal gjøres, så forskriftsforslaget legger derfor opp til at kommunen kan vedta at disse anleggene ikke skal inngå i den faste tømmeordningen. I stedet vil all tømning av anleggene gjøres på bestilling, når den som gjennomfører service på dem vurderer at det er nødvendig.

Forskriftsforslaget inneholder også en selvstendig vedtakshjemmel som lar kommunen bestemme at anleggseier skal bestille tømningen direkte av en renovatør kommunen har godkjent, framfor at bestillingen skal gå gjennom kommunen.

Denne regelen gir oss en fleksibel mulighet til å organisere tømmeordningen på en effektiv måte, samtidig som vi bidrar til å sørge for at minirensesanleggene kan opprettholde funksjonen og rensesprosessene sine. Kommunen har på nåværende tidspunkt ingen planer om å bruke denne vedtakshjemmelen, men har valgt å ta den med i forskriftsforslaget så vi kan gjøre det i framtiden hvis det gir en bedre tjeneste til abonnenter med minirensesanlegg.